

Minime valstybinio žemaičių veislės arklių žirgyno įsteigimo PLUNGĖS kunigaikščių Oginskių dvare 100-metį

Gintautas ČIŽIŪNAS
Virginijaus JOCIO nuotraukos

Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodybos žirgyno pastato fragmentas

2023-IEJI – ŽIRGO METAI

Šiomet sukanka 100 metų, kaip Plungėje dvaro sodyboje buvo įsteigtas valstybinis žemaičių veislės arklių žirgynas. Šio dvaro teritorijoje dabar veikian-

Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje – kinkinių žemaitukų žirgais sutiktuvės. 2023 m. gružės 27 d.

Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje vykusių kinkinių žemaitukų žirgais sutiktuvių akimirkos

Gegužės 27 d. Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje vykusių renginių svečius pasitinka Žemaičių dailės muziejaus direktorius Alvidas Bakanauskas ir direktoriaus pavaduotoja Jolanta Skurdauskienė

čio Žemaičių dailės muziejaus bei A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus ekspozicinio padalinio Arklio muziejaus, Žemaitijos etninės kultūros globos tarybos 2021 m. iškelta iniciatyva, siekiant tinkamai paminėti šią sukaktį Lietuvos Respublikos Seimas 2023-uosius paskelbė Žirgo metais. Pagrindiniai šiam jubiliejui skirti darbai yra įtraukti į 2022 m. gruodžio 13 d. Etninės kultūros globos tarybos patvirtintą Žirgo metų minėjimo 2023 metais veiksmų planą. Jį sudaro šeši skyriai: „Viešinimo ir leidybos darbai“, „Pagrindiniai renginiai“, „Parodos“, „Šventiniai renginiai, festivaliai“, „Edukaciniai renginiai“ bei

(Nukelta į 4 p.)

Renginių dalyviai Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje 2023 m. gegužės 27 d.

Plungės kunigaikščių Oginiskių dvaro sodyboje 2023 m. gegužės 27 d. vykusių Žirgo metams skirtų renginių organizatoriai ir svečiai

Plungės kunigaikščių Oginiskių dvaro sodyboje vykusių Žirgo metams skirtų renginių dalyvius vaišėmis lepino šaunios žemaičių šeimininkės

Plungės kunigaikščių Oginiskių dvaro sodyboje vykusių kinkinių žemaičių žirgais sutiktuvės. 2023 m. gegužės 27 d.

„Akcijos, žygiai ir konkursai“. Vienas iš pagrindinių renginių – šių metų gegužės 27 d. Žemaičių dailės muziejuje įvykęs Plungės valsstybinio žemaičių veislės arklių žirgyno 100-mečio minėjimo renginys-mokslinė konferencija „Nacionalinė žemaitukų žirgų veislė: istorija, išsaugojimas ir aktualijos“ bei fotografijų paroda ir žemaitukų žygis Plungė–Niūronis. Už šių renginių organizavimą buvo atsakinga Žemės ūkio ministerija, Žemaičių dailės muziejus, Žemaitukų arklių augintojų asociacija ir Arklio muziejus.

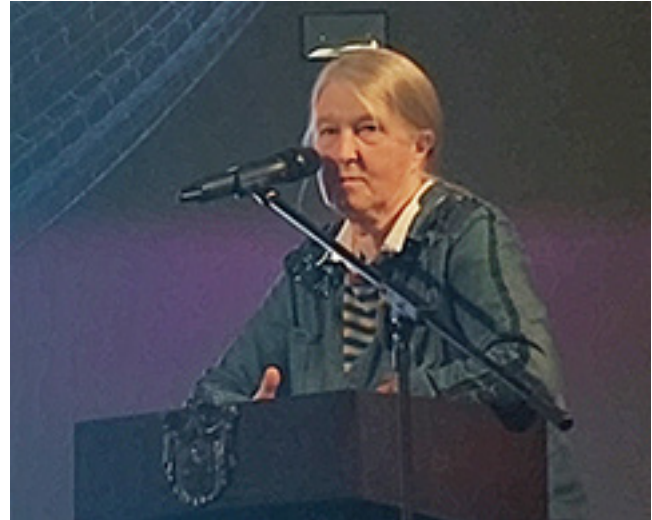
Minėtame plane yra nurodyta ir daugiau veiklų, už kurias atsakingas Žemaičių dailės muziejus. Šių metų trečiame ketvirtyje jis kartu su Plungiškių draugija XVII tarptautinio Mykolo Oginskio festivalio metu turėtų suorganizuoti Žirgų konkūrą Oginskio taurei laimėti, o kartu su Arklio muziejumi II–III ketvirtį Plungėje turėtų surengti istorinių fotografijų parodą „Žemaituko praeitis ir dabartis“.

Žemaitijos etninės globos taryba, kaip tai nurodyta plane, buvo atsakinga už Žirgo metų ženklą sukūrimą. Ši taryba yra įpareigota pasirūpinti, kad metų pabaigoje planuojamame Žemaitijos etninės kultūros puoselėtojų pagerbimo renginyje būtų apdovanoti geriausi žemaitiškų žirgininkystės tradicijų puoselėtojai. Na o žemaitis režisierius Justinas Lingys šiais metais yra įsipareigojęs visuomenei pristatyti laidų ciklą „Žirgas tautos gyvenime ir Lietuvos valstybės simbolikoje“. Už kitas plane nurodytas veiklas yra atsakinga jau minėta Žemės ūkio ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Etninės kultūros globos taryba, Lietuvos

mokinių neformalaus švietimo centras, VšĮ „Kultūros atmintis“, LRT, Žemaitukų arklių augintojų asociacija, Lietuvos žirginio sporto federacija, UAB Lietuvos žirgynas, Biržų žirgynas, Zarasų rajono savivaldybė, Anykščių rajono savivaldybė, Širvintų rajono savivaldybės kultūros centras, Kupiškio rajono savivaldybės kultūros centras, Biržų kultūros centras, Vilniaus etninės kultūros centras, Kultūros centras „Dusetų dailės galerija“, Žagarės kultūros centras, Lazdijų sporto centras, Užpalių kultūros centras, klubas „Ašvienių fanai“, Gražiškių seniūnija, Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugija, Biržų turizmo ir verslo informacijos centras, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, Biržų krašto muziejus „Sėla“, Arklio muziejus, Vytauto Didžiojo karo muziejus, Lietuvos liaudies buities muziejus, Žaislų muziejus, Lietuvos tautodailininkų sąjunga, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademija, Neįgaliųjų jėjimo asociacija, Majoras Donatas Mazurkevičius (Krašto apsaugos ministerija). Visas planas yra paskelbtas Etninės kultūros globos tarybos interneto svetainėje adresu <https://ekgt.lt/media/dokumentai/naujienos/2023/Zirgo%20metu%20veiksmu%20planas.pdf>.

Planas stebina ir džiugina ne tik priemonių, bet ir jau paminėtų įstaigų, kurios už jų vykdymą yra atsakingos, gausa. Kiekviena jų, kaip ir kiekvienas iš mūsų, daugiau ar mažiau turi galimybę prisidėti prie žirgų puoselėjimo, ypač jų lietuviškų veislių – žemaitukų ir jų veislės pagrindu išvestų Lietuvos sunkiųjų arklių veislės bei sustambinto žemaituko tipo veislės išsaugojimo, gausinimo, populiarinimo ir panaudojimo įvairiose mūsų gyvenimo srityse. Ir ne tik šiomet.

Konferencijos metu pranešimą tema „Laurynas Ivinskis ir Silvestras Baltramaitis – ašvinio saugotojai ir tyrėjai“ perskaitė Vida Girininkienė

Konferencijoje pranešimą tema „Žemaitukai į XX a. įžengus“ perskaitė doc. dr. Tomas Petreikis

KONFERENCIJA PLUNGĖJE

Žirgo metams ir Plungės valstybinio žemaičių veislės arklių žirgyno 100-mečiui skirta mokslinė konferencija „Nacionalinė žemaitukų žirgų veislė: istorija, išsaugojimas ir aktualijos“ Plungėje viešajame Žemaičių dailės muziejuje (adresas: Parko g. 1) vyko gegužės 27 d. Žemaičių dailės muziejaus Mykolo Oginskio dvaro žirgyne.

Rengdamiesi šiai konferencijai Plungės muzieji-
(Nukelta į 6 p.)

Konferencijos „Nacionalinė žemaitukų žirgų veislė: istorija, išsaugojimas ir aktualijos“ pertraukėlių metu pranešėjams netrūko klausimų

Edukacinių užsiėmimų metu įdomiais žaidimais džiugino edukatoriai ninkai išplatino svarbiausią informaciją apie Plungėje veikusį valstybinį žemaičių veislės arklių žirgyną ir jo tolesnį likimą. Jie skelbia, kad „Rietavo ir Plungės apylinkėse gyvenusių didikų Oginskių, juos palaiKANČIŲ bajorų ir valstiečių dėka Vakarų Žemaitija tapo žemaitiškos veislės arklių išsaugojimo centru. Čia arkliai žemaitukai buvo kryptingai veisiami, vertinami, puoselėjami.

Po Pirmojo pasaulinio karo pradėta rūpintis Lietuvos arklių populiacijos atstatymu, veislės gerinimu. 1922 m. lapkričio 1 d. įsteigtas Plungės valstybinis žemaičių veislės arklių žirgynas. Oficialus Plungės valstybinio žemaičių veislės žirgyno atidarymas buvusiose Oginskių dvaro patalpose įvyko 1923 m. gegužės mėnesį.

1927 m. žirgyno ūkis sujungtas su Plungės žemės ūkio mokyklos mo-

komuoju ūkiu ir pavestas administruoti žemės ūkio mokyklos vedėjui. 1934 m. rugsėjo mėnesį Plungės žemaičių veislės valstybinis žirgynas perkeltas į Gruzdžius ir pavestas Gruzdžių gyvulininkystės mokyklos mokomajam ūkiui.

XX a. pradžioje veikusią Plungės ir Gruzdžių žirgynų įdirbio ir atsidavusių žmonių dėka žemaitukų istorija nenutrūko, ji tęsiasi iki mūsų dienų – Lietuva išsaugojo ir gali didžiuotis sena, ištvėringa ir atsparia vietos arklių veisle.

Konferencijoje pranešimus perskaitė:

* Dr. Sigita Bagužaitė-Talačkienė (Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Palangos gintaro muziejus) – „Raitelis, žirgas ir juos saugantis gintaras. Archeologinės medžiagos duomenimis“;

* Dr. Jolanta Skurdauskienė (Žemaičių dailės muziejus) – „Kada sužinome apie žemaitukus? Žirgai Žemaitijos dvaruose XVI a.“;

* Vida Girininkienė (Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus) – „Laurynas Ivinskis ir Silvestras Baltramaitis – ašvinio saugotojai ir tyrėjai“;

* Doc. dr. Tomas Petreikis (Vilniaus universitetas) „Žemaitukai į XX a. įžengus“;

* Dr. Rūta Šveistienė (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Gyvulininkystės institutas, Žemaitukų žirgų augintojų asociacija) – „Žemaitukai XX a. pabaigoje– XXI a. pradžioje“;

* Egidijus Musteikis (Arkliai muziejus) – „Žirgas– muziejaus edukacinių veiklų palydovas“.

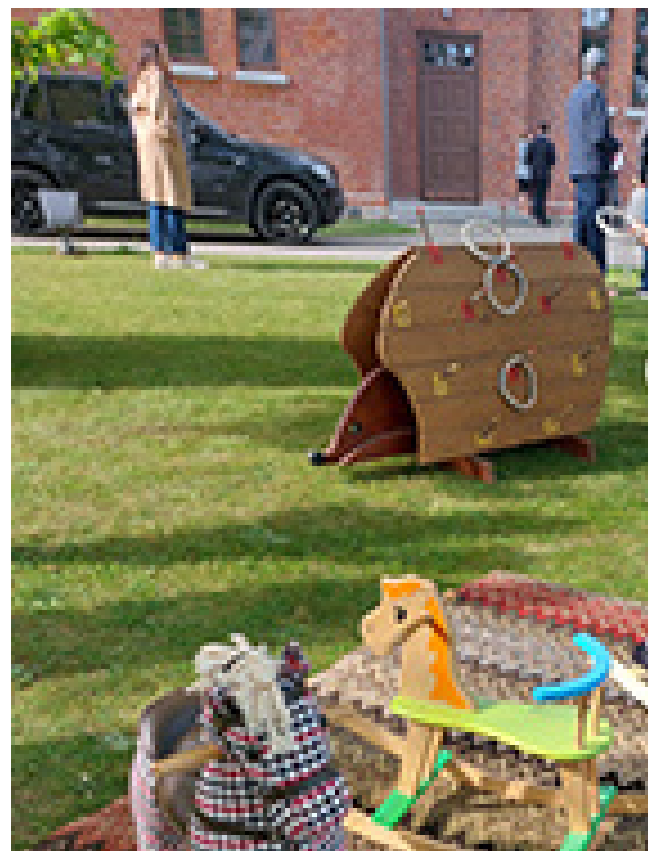
Pasibaigus konferencijai, Oginskių dvaro sodyboje vyko kinkinių žemaitukų žirgais sutik-

Konferencijos „Nacionalinė žemaitukų žirgų veislė: istorija, išsaugojimas ir aktualijos“ pranešimus skaito (iš kairės): dr. Rūta Šveistienė ir Egidijus Musteikis

Gegužės 27 d. Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje vykusių renginių dalyvius pasveikino Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis

Edukacinių užsiėmimų metu įdomiais žaidimais džiugino edukatoriai

Koncertuoja kapela „Rokunda“ (vad. Alfredas Lučinskas)

tuvės, konferencijos dalyviai ir kiti plungiškiai bei jų svečiai bendravo su kinkinių žygio dalyviais ir žirgais. Čia pat muziejininkai šeimas su vaikais pakvietė į etno žaidimus „Pažink žirgą“. Koncertavo kapela „Rokunda“ (vadovas Alfredas Lučinskas).